

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 frt — kr. Negyedévre 1 frt 50 kr.
Félévre . . . 2 „ 50 „ Egy szám ára 12 kr.

Előfizetni az év folytatásáig minden hónap elején lehet.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy tartalmas hirdetéseknel árcengedés adatik.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

SZERKESZTŐ LAKIK: HALASI-ÚTCA, 17. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-ÚTCA, 184. SZ.

Bélyegdíj minden beíratásért 30 kr.

A fogott bírák.

Az „Egyetértés” ez évi jan. 27-én megjelent 26-ik számában, a „Jogtudományi Közlöny” nyomán, Nyári Pálnak egy dr. Feyer László előtt tett azon nyilatkozatáról emlékezik meg, mely — mint mondja — alkalmas ügy történéseinket, mint az esküdtársak barátait kutatásokra indítani a megyék és városok levéltáraiban. Azt jegyzé meg ugyanis Nyári Pál, egyik ismert kriminalistának, dr. Feyer László előtt: hogy az esküdtársakra nézve nálunk Magyarországon is vannak előzmények, s hogy azon „fogott bírák”, melyekről a kecskeméti levéltárban régi okmányok szólnak, nem voltak egyebek mint esküdtársak stb.

Nem lehet czélunk vitába ereszkedni akár dr. Feyer Lászlóval, akár a „Jogtudományi Közlöny”-nyel, akár végre az „Egyetértés”-sel, de minthogy a fogott bírák intézményével sehol másutt Magyarországon, mint Kecskemét, N.-Kőrös és Czepléd városában nem találunk, itt is csak 1597-ik évtől kezdve azon időpontig, melyben a török uralom alól Kecskemét és vidéke 1687-ben felszabadult, lehetetlen ama közlemények részben helyreállításul, részben kiegészítésül egyet-mást el nem mondanunk.

Hiteles és bő adatokkal, útmutatókkal szolgál erre érdemes akadémikus főjegyzőnk Hornyik János úrnak „Kecskemét város története” című munkájának II-ik kötete a 151—165. lapon.

„A fogott bírák törvényszéke — így szól Hornyik János — általában nagyobb érdekű polgári és büntetőügyekben, a községnek egyes polgárok irányában, és viszont ezeknek amaz

ellen fölmerült ügyeiben ítelt. Vannak esetek, mikor Kecskemét, Kőrös és Czepléd esküdt bíráiból szerkesztve „a három város törvényszéke” nevezet alatt ítélnek a fogott bírák; máskor a nélkül, hogy a helybeliek abban részt vennének, három vagy négy községbeliek alkalmaztatnak; egyébiránt úgy látszik sok esetben, hogy kecskeméti országos vásár alkalmával tartott törvényszéken, távoli helyekből néhány napra itt marasztalt egyének is megkértettek közbejövételre, tollnok mindig a város egyik jegyzője volt.”

A fogott bírák legtöbb esetben osztály és örökösödés felett keletkezett perekben ítéltek; továbbá mikor a török egyeseken esett véletlen baleset, halálozás miatt, megbírságolta a várost, a fogott bírák ezen bírság megtérítésére íránt is hoztak ítéletet. Itélték rablók, gyilkosok és tolvajok felett, és pedig halálos ítélettel, s ítéletük végre is hajtották minden főlebezés közbevetése nélkül. Volt eset rá, hogy a fogott bírák a városi tanács ítéletét felülvizsgálták, míg az ő ítéletük ellen fenytők ügyekben soha, polgári ügyekben 1678 előtt felebezés nem volt.

Nemcsak a „bűnös” vagy „nem bűnös” kimondása volt tehát az ő joguk és kötelességük, hanem a büntetés kiszabása is tőlük eredt. Érdekes annál fogva ezen különös tüneményt, mint a hogy Hornyik János úr idézett munkájában a fogott bírák törvényszékét nevezi saját működéséből, hatásköréből, a felvett jegyzőkönyveiből ismerni meg.

Hadd álljon itt azért egypár rövid jegyzőkönyv szószerenti szövegében:

„Annó 1657. die 9. Junii.

Ágoston György uram főbíróóságában

Decreta et Lata Sententia Super Emericum Kovács de Szentlőrincz.

Becsületes fogott személyek, Kőrösi Boros János, Erdős Mihály, János Kovács; Czeplédi Kőröss Péter, Balogh Mihály; Sz. Királyi Székely Máthé, Nagy Miklós.

Felyeb megh irt beületes eskütt személyek értvén nemesak Tanukból Szentlőrinczi Imre Kovácsnak nyilvánvaló Tolvajsgát, de maga nyelve vallásából is, tötenek ilyen Deliberatiót felőle: Sz. István és sz. László Decretoma szerént, hogy tudniillik a Lopó felakasztassék, és a ki ellopott jószágot tudva meghveszi, puniatur ut fur lelkök ösmereti szerént azt találták, hogy bűne szerént felakasztassék és akasztófán vegye cselekedeteinek jutalmát.”

És még egyet:

1656. Die 25. Augusti. Vig Mátyásnak, eskütt embernek ökrei elbujdosván, mellője véve Városunktól Hagymási Lukács vejét Miklóst, által akarván menni az Tiszán, vizeknek nagy áradások lévén, Anyás táján az kocsiokat a víz felfordította, Vig Mátyás kiszabadult, a társa peniglen Miklós beléhalt a vízben, kinek teste mindaddig az vízben volt, miglen Szegedi Emingtől ezédulát nem váltott Vig Mátyás egynek és másnak fizetett Tall. 10.

Annak utána pesti Uraink eleiben ciztaltatott s fizetnie kellett Vig Mátyásnak.

Exeuctio, Vig Mátyás és Hagymási Lukács Controversiajokra Hagymási Lukács vejenek Halála miatt.

Fogott eskütt személyek.

Szabadszállási Nemes és Nemzetes Herpei Máthé, Rhimaszombati Nemes Nemzetes Ferenczi Miklós, Koltó András, Kazai János, Szuhai János, Szabó János; KunsztMiklósi Kovács Gyergely; Tok Máthé főbíróóságában tötenek ilyen Deliberatiót, egész Tanács instancziájára, két személy között, mind a két parsnak értvén bele feleletét, mint s hogy történt légyen halála Miklósnak.

Deliberatum. Vig Mátyás intra dies 15 suó juramentó approbet, hogy a vízben holt Miklóst pénzért fogatta utitársának. Annak fölőtte minthogy Vig Mátyás más uton akart menni elrendelt helyre, Miklós pediglen szavát nem fogadván, a Lovakat neki hajtotta holt Tiszának, Viznek mélységét meg nem próbálván, még ha Vig Mátyás bele holt volna is, Miklós lött volna oka halálának, megbiztonítván Vig Mátyás, hogy Miklós béres utitársa volt, bérét adgya még feleségének. Hogy penigh Hagymási Lukács Hóhérnak mondott Vig Mátyást; tartozzék ő kigyelmét tizedmagával házánál megh követni, és ha nem supersedeat, toties quoties diffamaverit eum, poenam a Civitate impostam luat. Annó 1656.

Szigorú ítéleteket hoztak a fogott bírák kisebb vétségeknél is, mire példát nyújt az 1665. évi június 5-én felvett jegyzőkönyve a fogott bíráknak, mikor Szőke Jánosné asszonyomat azért, mert egy tyúkjáért szitkozódott, ördöghitűnek, ebhitűnek, dühöndnek mondván . . . megh sententiázott, hogy három vasárnapokon kiköttesék a pelengérhöz, utolszor megverettesék, és annak utána kövesse meg az ecclesiát.

Jellemző a bíráknál, mondja Kecskemét város történetének hírneves írója, hogy az ítéletek kimondásánál a szentírásra, saját lelkiismeretükre, s ha enyhíteni akartak, a „romlott hazánk állapotára” hivatkoztak, s az ország törvényét csak ritkán említké, a mi az „idegen nemzettség” (a török)-től való félelemből származhatott.

A mi a fogott bírák törvényszékének keletkezését illeti, ugyancsak Hornyik János úr azt mondja, hogy midőn már sem megyei, sem úri, sem törökbiro helyben nem volt, sőt a török az adó és bírságon kívül a köz-

TÁRCZA

Népdalok.

Még azt mondja a világnak rossz nyelve,
Hogy a fejem soha se lesz bekötve,
Beszélhet bár a világ én fölőlem,
Mert új borra menyecske lesz belőlem.

Nem is vagyok olyan rossz mint a birom,
Nem oly csalfa, a mint mondják, a szívem.
Nem kívánom én sohasem a másét,
Csak a szemem kacsinós egy kiesikét.

Egy szerető elég nekem,
De azt igazán szeretem;
Derék magyar legény fiaja,
Hogyha megcsal, lelke rajta.

Ha megbecsül eszemadta,
Tudom soha meg nem bánja,
Holtig lesz szívembe zárva,
Mint galambnak galamb párja.

Egy kecskeméti álarczos bál.

(Rendezte Miklósy Gyula szingizagató.)

A mult vasárnap este akkora ásitott 1/2 órákor a „Nádor” nagy műgonddal felszólított terme, hogy majd leessék az álkarcszja. Ez onnan van, mert az érdemes szingizagató álarczos bált rendezett. Maga a t. vendégelő olyan bőti ábrázatot csinált, mintha soha farsangnak hírt se hallotta volna. Súlyos honfántan nehezdedt érzékeny szívére. Hej! ki fogja megenni azt a tömördek fánkot? Mi lesz, ha nyakán száradnak?

Két életut szinész jár fel s alá a teremben.

— Barátom, még a jutalomjátékomon is több közönség volt, mint a mennyi ezen az álarczos bálon lesz.

— Hja, vendéget kellett volna hozni.

— Hová? Az álarczos bálba.

— Dehogy, a jutalomjátékodra.

A színházi zenekar elfoglalja helyét s az ügyszó nem méltó buzgalommal megemészt egy csomó valczerkottát.

Lassanként még néhány színész lép be, olyan fontos, akkurátos tempóval, mintha valami temetkezési egylet functionáló hivatalnokai volnának, vagy mintha a vacsorát egy cepp bor nélkül itták volna meg. Közűk lépdél a táncz és illem szőke szakálú mestere, tekintete baljóslatú, neve Bajlós. Sőt a prima- és nem primadonnák is megjelennek, helyet foglalnak a keleti kényelemmel berendezett meztelen falczákon, azurkon meglátszik ama hősi elhatározás, hogy ők ma unatkozni fognak. En is ott martirosoktan közöttük.

Elmult 10 óra és sehol semmi.
— Ejnye, — mondá egyik mellettem álló tréfás kedélyű színész úri ember — jó volna azt a bakát felhívni, a ki itt a pineze előtt sildbakol, hadd legyünk már valahányan.

De hát hová az isten háta mög is bujtatok ti tréfás kalandjai a karneválnak; hova lett fűrge kezetek, melylyel halálra tudjátok csiklandozni a déli népek millióit, hogy Kecskemétre még csak hirmondó sem jut belőletek? Hisz egész Európában sehol nép jobb kenyeret, kövérebb szalonát és vörösebb karczost nem eszik, mint a kecskeméti. Hogy van hát, hogy a húsos fazekak eme homokos birodalmában senkinek kedve nem szottyán egy kicsit farsangiasan alakoskodni? Hát olyan átkozottul őszinte emberek vagyunk, hogy álarczot restelünk feltenni? Vagy annyira szolidak vagyunk, hogy egy kis murinak szemébe nézni nem mertink, hogy megijedünk

egy ártatlan kis lumpolástól, midőn arra a kalendáriom adt szabadalmat?

Dehogy vagyunk! Tudunk mi úgy duhajkodni, hogy a velenceiek akár iskolába járhatnának hozzánk, s van nekünk néha olyan széles kedvünk, hogy hét napra elnyujtózik, mint az őszi eső, hanem hát — mind-örökre igaz marad az a paraszat közmondás, hogy: a mely kutyanak veszett bíret költik, az előbb-utóbb megvész. Az álarczos bálokban Kecskeméten pedig éppenséggel olyan veszett híruk van, mint akár egy jámbor özvegy asszonynak, kit az ég nagylelkűleg gyermekkel áld meg.

Tartozunk egyúttal bevallani, hogy ezt a rossz hírutek teljességgel meg is érdemlik.

Kecskemét nem kis város ugyan, de azért vidéki város, vagyis minden kabátos ember úgy ismeri egymást, hogy azt is tudja, hogy kinek mikor jár le egyik vagy másik váltója, vagy hogy melyik családnál szottak esütörtökön babot s melyiknél pótteken krumplit főzni. Itt tehát hiába bávik az ember akármilyen maskarába, ráismernek még a körme feketéjéről is. Természetes tehát, hogy az álarczos bálakat csakis oly egyének keresik fel, kik bizonyos tekintetben a mondé-on kívül esnek, s kik nem igen törődnek vele, hogy az érdemes pletyka nyelve miket regél róluk.

Hogy ez így van, arról nagyon is eklantans módon győződtem meg vasárnap este.

Menjünk tehát vissza a bálterembe s nézzük meg, hogy milyen az a kecskeméti álarczos bál.

Nini! Mi az ördög! Egy tündérhölgy lép be, rövid csalánszövetű ruhája jóval térdlen felül ér s a feszes trikó gyönyörű lábrákaként tüntet elő. A derék merészen — nem — vakmerően van kivágya. Ez aztán igazi bátor-ság! S a bárony álarcz csipkéje alig ér a szájáig; úgy látszik nem is igen akar ismer-

retlen maradni. A bálnak Szép rendezője rögtön karjára fűzi s a hölgy oly feszletlenül társalog vele, mintha csak otthon a boudoirjában fogadná. Akad rögtön néhány passzír, a ki felismeri s én is csupán azért nem ismerem fel, mert sohasem láttam.

— Tudod, hogy kicsoda? — mondák mellettem.

— Hogyne!

Nagyon gyanúsan mosolygott hozzá.

Vajjon ki lehet?

Igyekeztem vele szóba állani.

— Nagyon szép föléd bájos tündér, hogy ide röpültél; hát hogy érzed magadat a halandók között?

— Oh én mindenütt feltalálom magamat.

— Darék, de remélem valami tündéri kemenczével utazol, mert ebben a lenne azugyan nagyon hamar náthát kaphat az ember, még ha tündér is.

— A bátyám bekecske volt rajtam, — válaszola tündéri flegmával.

Haj, haj! Ennek bekecske bátyja van; no tisztelem az ilyen tündéri atyafiságot.

Nem folytathatom a társalgást, meri valaki tánczra parantette.

Ah! ismét két maszk! Egy magas hölgy matröz ruhában és — lovag szárrakkal. (Azt hiszem, ilyet még a chinézser tengerészek sem viselnek.) A másik tulipuros francia pöröb ruhában; én úgy emlékszem, hogy azt a ruhát minden este ott látom a szinpadon egyik esinos kóristánán. Alig lépnek be, már is többen veiken szólítják.

Fura!

Most egy csomó színész jön be álarczosan, közöttük egy majom, a ki rendkívül ügyesen tánczol. Ha jól sejttem, ugyanaz, ki nemskára Bajlos úrral fog táncz-párbaft vivni.

A társulat bánatos kedélyű komika öbzönviz előtti szabolcas öltözököt, olyan túlzott gro-

ségeket egészen magukra hagyta, kénytelen volt a „Horom Város”, mely a 17—18. századokban bel- és külügyeit többnyire közösen intézte és intéztette, ily közvetítő intézkedésről gondoskodni. Ezeket láttuk czélszerűnek az elől említett hírlapi közlemények folytatásázzal nyilvánosságra hozni. Ha valaki azonban a fogott bírákkal bővebben akar foglalkozni, utaljuk Kecskemét város története czímű, s veterán főjegyzőnk Hornyik János úr által írott műre, s a város levéltárára, hol tudni vágyát a történetbuvár, a criminalista egyaránt kielégítheti. *Boódor Sándor.*

Politikai szemle.

Az uszatorvény tárgyalása sokkal nagyobb mérvet öltött, mint azt kezdetben gondolni vagy előre lehetett volna látni. Átérte az a képviselőház, hogy ha már ismételen bele fog az uszora által okozott károk és bajok orvoslásához, szakítani kell a régi uszatorvények rendszerével, melyekről tudjuk, hogy sem a multban, sem a jelenben eredményre nem vezettek, s oly valami intézkedés létesítéséről kell gondoskodni, mely c bajnak lehetőleg csírájában elejét vegye. És ha előre lehet következtetni, azt hisszük, hogy bizonyos mértékben ezélt ért, midőn az uszorkérdést a büntetőjog terére utalta. A törvényjavaslat még aig hogy elfogadott, annak hatása máris két irányban nyilvánult. Egyik az, hogy általában ismert és megbélyegzett uszorisok máris kezdenek a pénzköleszönzéssel felhagyni, s a kamatláb adósaik irányában lehetőleg mérsékelni; másik pedig az, hogy a már lejárt követkeiséket sietnek bírói úton érvényesíteni, illetve megítéltetni, minek tagadhatatlan megvan a pillanatnyi nyomásztó hatása, de ez csak a törvény életbeléptetéséig tart, s azontúl ovakodni fognak uszora-kamatot bírói úton szorgalmazni. Azon körülmény, hogy a törvényben kamat-maximum nem lesz megállapítva, hanem az uszora káros hatása csak fogalmilag van körülírva, még ovatosabbá fogja tenni a pénzköleszönzőket, mert az adós föjelentésére okvetlen üldözöttet fognak, s a per körülményei, valamint a bíró meggyőződéséhez képest elmarasztaltnak.

A külpolitika hullámai némileg csendesedtek, s békésebb fordulat állott be. Franciaországban az előre látott miniszterválság már véget is ért, s az új miniszter megalkítottat. A köztársaság tehát ezt a lökést is kiállotta, habár ez alakulás az ideiglenesség jellegét nagyon is magán viseli. Az új miniszterium a hadügyi és tengerészeti miniszterek kivételével csaknem a régi elemekből alakult. Egy esetleges újabb miniszterválság kétségkívül a kamara feloszlására vezetne, s ekkor a franciaia nemzetnek alkalma nyílnék szavazatával azon pártot és elemet eljuttatni győzelemre, mely a köztársasági kormány alakítására és támogatására leghivatottabb, s legtovább hazafias önzetlenséget és erélyt képes egyesíteni. A közeljövő esemé-

nyei kétségtelenül igazolni fogják az új köztársaság életképességét, vagy pedig azt, hogy ez is a többihez hasonló éfemer-jellegű volt.

A győri veszedelem.

Nagy szerencsétlenség érte ismét Magyarországot. A Duna és felső mellékfolyóinak hallatlan magasságban jelentkezett árja, ezáltal különösen Győrmege területének nagyrészt borította hullámai alá s okozott iszonyú pusztításokat.

Most már hivatalos úton is meg van állapítva a vész nagysága és egész terjedelme, s az oly óriási, hogy annak enyhítése végett a szerencsétlen lakosság, az ország kormányától nyert segedelman túl, az ország lakosságától, a nemzet áldozatképességének igénybevételére van utatva.

Az első pillanat rémségei között felséges királyunk és királyiánk, s a nemesen érző emberbarátok által nyújtott segedelman, a rögtön kielégítendő szükségéről gondoskodva volt, de miután már kétségtelen, mert a belügyminiszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések igazolják, hogy Győrmege több községe, Győr sz. kir. város külvárosa Győrújváros, legsúlyosabb megróbbátásoknak vetett alá, hogy több ezernyi szorgalmas munkás és munkaedzett magyar lakos még hajlékát is elvesztette, s kétségbeesetten tekint vissza jólétének s reményének sírjára: itt az idő, hogy városunk nemeskeblű magyar közönsége a szerencsétlenekkel szemben soha meg nem tagadott könyörületességét gyakorolja.

Kiszámíthatlan a kár, mely száz meg száz családot ért, mely csak úgy tekinthet reménynyel a jövőbe, ha emberbaráti kezek nyújtják felé a támogatást és segedelmet.

Egyesek veszteségük pótlását nem várhatják a kormánytól, azt részben az emberbarátok nemeslelkű segítségére teheti.

Bizalommal fordulunk azért városunk melegen érző közönségéhez, s a szenvedők nevében kérjük, hogy a ki csak érzékkel bír a szerencsétlenség iránt, módja szerint, forintjaival vagy filléreivel segítse a tönkretutott szerencsétlen polgártársakat.

A legesekélyebb adomány is könyeket fog törülni, s hálás köszönetre számíthat.

Sokfelől van ugyan igénybevétele áldozatképességünk, de reményünk erős, hogy a győri és győrmegei szerencsétlenek belénk is helyezték bizalmánkat csalatkozni nem fognak.

Városunk törvényhatósága saját hatáskörében elkövet mindent, hogy gyűjtéseket eszközöltesen. Tizedesek fognak gyűjtőivekkel járni, s az adományok ezek számadása nyomán a magy. kir. nm. belügyminiszteriumhoz

fognak felküldetni, a hol azok czélszerű kiosztása iránt intézkedés lesz téve.

Kétszer ad, ki hamar ad, s a legkisebb adomány is egy sebet hegeszt, ezért hisszük mi, hogy lapunk olvasói, s általában Kecskemét lakossága áldozatképességben nem lesz utolsó e haza népe és az ország többi községei közt. *r. r.*

Fővárosi levél.

(A helyzet signaturája. — Párbajok és örökké csak párbajok. — Nagy akadály. — A csinos kliensnö. — Fehér holló. — A függetlenség párt szakadása. — Kulissza-titok. — Kenyér és kö. — Egy vig gyűlés. — Ki a vivat?)

Csitt, csatt!
Kling, kling!
Piff, paff!
Ime a helyzet signaturája!
Kommentárral is szolgálhatunk hozzá.

Az a csitt-csatt egyes tenyereknek idegen emberek ábrázatával való nem éppen barátságos érintkezését jelenti, a mi az utóbbi napokban nagyon is gyakori eset volt. A valóságos és a szellemi polvevesek csak úgy röpültek e héten a levegőben.

A másik két hang rejtelmére könnyen rá lehet akadni, ha a tények és arcz érintkezésének lovagias következményeire gondolunk.

Kling-kling = csörög a kard.
Piff-paff = pattog a pisztoly.

Egyszóval a párbaj-düh megint szörnyen kitört. Annyi a párbaj és az elintézetlen „ü g y”, mint Ó-Budán a zsidógyerek.

Hogy többnyire nem kard, hanem csak karczlovagokról van szó, kik a bálteremből holmi tyűkszemtaposás miatt sietnek a vivóterembe, vagy a meyeri erdőbe, avagy a régi löversenyterre, no meg a Hermína-kápolna mögé: az nagyon természetes; és hogy egyiknek sem esik baja, no az még természetesebb. A külföld előtt már sikerült is annyira neveltségessé tenni a mi lovagias érzékenykedésünket, hogy valahányszor két osztrák serteszhizáló vagy sűrűző becsületügyet akar elintézni, nem amerikai párbajt vív többé, hanem — magyar párbajt. Ez a legártatlanabb módja a becsület tisztázásának, amellet olesó is, meg az embert bizony nyumbusszal veszi körül.

Azaz, hogy mit beszélnek: olesó?

Dehogy olesó, dehogy olesó! Hiszen csak a minap maradt el itt a fővárosban két heves vérű zsurnaliszta között a „véres” párbaj, csupán csak azért, mert egyiknek nem volt költisége a fiakkereket és az orvosokat honorálni.

De pszt, hisz ez titok!

Ugyancsak sokat nevettek egy fiatal ügyvéd esetén, a ki nagy don Juan hírében áll. A minap egy csinos kliensnöje látogatta meg, a mikor is az ügyvédben a don Juan keredekett felül.

A nőre azonban nem volt alkalmazható amaz ismeretes mondás: „La donna a mobile”, s mikor férjének az ügyvéd sértegetéseit elpanaszolta, ez lesabé állott a don Juan

kapujánál, és midőn az ki akart lépni az ajtón, lön: csitt-csatt!

Az útezi utóhátnak tömérdek sok nézője akadt, és vége lett: kling-kling!

A don Juant ugyancsak megszabdalta a csinos asszony férje.

Ime egy párbaj! melyben van igazságszolgáltatás.

Persze, hogy ez fehérholló!

És ha már benne vagyunk a párbajok krónikájában, hát merítsük az ki teljesen. Nagy feltűnést keltett a függetlenségi párt körében történt szakadás, melynek mint városszerte rebesgették, parlamenti párbaj lesz a vége. El volt terjedve a hír, hogy Szalay Imre kihívja Hermann Ottót és Polonyi Gézát.

A piff-paff azonban úgy látszik elmarad, legalább ezt lehet következtetni Szalaynak egy nyilatkozatából, melyet az „Egyetértés”-ben közzétett. De nem hallgathatunk el ez alkalommal egy kis kulissza-titok a függetlenségi párt szakadásá alkalmából.

Szalay ellen tudvalevőleg azért is lépett föl több függetlenségi párti képviselő, mivel ő Istóczyay lement Kecskemétre és részt vett egy agitációban, mely nemcsak a semiták ellen, hanem közvetve az ottani képviselő Kada Elek ellen is irányult.

A pártgyűlésen tudvalevőleg szavazásra került a sor, a mikor is a szavazatok egyenlő számban oszlottak meg, és ennek köszönheti Szalay, hogy ki nem zárták.

Tulajdonképen azonban kizárólag Kada Eleknek magának köszönheti ezt Szalay, mivel Kada két tanú előtt mutatta meg, hogy ő Szalay kizárására ellen szavaz, noha az ő ellene áskálódott.

Kenyérral válaszolt a köre.

Bármennyire merész ugrás a fegyverek zajából a műzsák templomába lépni, rá kell erre vennem a nyafás olvasót, már csak azért is, mert igazán ritka műfelvezetől van szó.

Részületünk pedig ebben szerdán este a Kisfaludy-társaság gyűlésén, hol nagy kultónok, Arany Jánost úgy mutatták be, mint zenészerzőt.

Kilencz darabot énekelt el Láng Fülöp s mindegyik dalon a költő csöndes, bánatos szelidségre ömlik el. Különösen tetszett „A toronyban delet harangoznak” című dal, melyet később az éppen jelen volt Takács Lajosné úrhölgy is elénekelt Vádnay Károly fölkerésére.

Elmondhatjuk, hogy a Kisfaludy-társaságnak még ilyen vig gyűlés is nem volt. Elkéintve attól, hogy egy szép asszony tette érdekessé a különben is érdekes programmot.

Ha a Kisfaludy-társaság így halad, még megérjük, hogy Gyulai Pál Riez Pali híres hegedűje mellett fog bemutatni mult századbeli magyar táncokat; a mi szintén nem csekély közönséget vonzana.

A Kisfaludy-társaságban jelenleg két hely van üresedésben, melyekre hat jelölt van ajánlva, és pedig: Komócsy József, Ábrányi Emel, Bartók Lajos, Ponori Thewrewk Emil, Vértessy Arnold és Varga Gyula. Hogy melyik válik be, az attól függ,

teszk maszkirozással (nem álarcozal), mintha csak valami komoly szerepet készülné játszani. El is nyerte, meg is itta szerencsésen a pályadíjas sampanyert.

Az álarcos színészek igyekeztek mulatni és mulattatni, mi azonban teljességgel nem sikerült. Én legalább az egész estén át nem tudtam a fejemet ráadni, hogy egyet mosolyogjak.

Tessék megint egy maszk! Hm, ezt érdemes ám jól megnézni, mert úgy futtában nem igen találja el az ember, hogy a gyengéd, vagy a gyengédtelen nemhez tartozik-e? Kopott apróruhába volt öltözve, a szinpadon statiszták szokták használni. Termetének domború idomai ngy sejtettek, de a hangja és a keze egyaránt Ézsau — akarom mondani férfit ígérkezett lenni. Különbén egész termete azt a benyomást tette az emberre — hogy költői hasonlatot használnak — mint az újabb szerkeztű majdlini kályhák: vastag és kerek.

Ha vizet iszom is, meg kell tudnom, hogy férfit-e vagy nő.

Roppantul fixirozotam, beszéltem neki fűt-fát, tücsököt-bogarat, sőt megfogodtam — kezeit is, melyek hangosan magyarázták, hogy soha semmiféle keztűikkel érintkezésbe nem állotak. Nem használt semmit; az álarcos individuum olyan finom egygyűséggel válaszolt, hogy abból én ki nem okosodtam.

Pedig elvégre, ha mindjárt boglyás kemezene termete is van valakinek, megécs csak érdekes marad tudni róla, hogy fű-e vagy leány. Az mindig pikáns dolog, az operette-írók is ezen a paripán nyargalnak és hódítanak. Én is szörnyen kíváncsi lettem. Miután azonban magamtól semmire sem tudtam menni, megszólitottam egyik ismerősömet.

— Ugyan, kérem, nem ismeri azt az egyforma termetiú maszkot?

— Hogyne, — válaszolt ő gúnyos mo-

solylyal — várjon csak, mindjárt megszólitom.

Azzal ment egyenesen neki, én sarkába. — Ugy-e, lekem, a B... .néknál szolgálász?

(Micsoda?)

A kemezene „igen”-t intett. Alászolgája!

Ugy elszaladtam, hogy még a czechemet is csak másnap fizettem ki.

Dejzen csak hívjon még engem valaki Kecskeméten álarcos bálba! Tudom istenem, nem köszöni meg. *Parlagi.*

Georginának.

(Heine dalaiból.)

I.
A csodaszép májusban,
Hogy bimbó, virág éledt:
A szerelemnek üdve
Szívemben is fölébredt.

A csodaszép májusban,
Hogy szólt a sok madárdal:
Bevallám, mint imádom
Sóvárgó, gyötörő vágygyal!

II.
Ne esküdj!... Csókolj engemet —
Nem hiszek asszony-eskünek.
Édes a szó, de édesebb
A csók mit ajkardól veszek.
E z igaz s ennek hiszek is.
A szó — mind üres és hamis!

III.
Szeretted egymást — óh mi kéj!
És jól is voltunk mi együtt.
Játszottunk „férj és feleség”-et,
És egymást — meg se ütlegettük!
Kacagtuk, nevetünk, mint a bohók,
Hogy járta a tréfa, a bók, a csók.

És jó kedvünkbe' végeül
Erdőbe', berekbe' bujósdi't is játsztunk.
És el is bujtunk remekül —
Többé egymásra már nem is találunk!

IV.

Csak jönnek és tünnek az évek,
Sírjába száll sok nemzedék.
De el nem enyész szerelmem,
Mely itt szívemben ég!

Csak egyszer még lássalak újra
S előttd teredem
Még haldokolva rebegetem!
— Asszonyom, szeretem!

Prém József.

SZINHÁZ.

— A király csókjai. — A végtárgyalás. — Az első évforduló. — *jan. 31.*

Három egyfelvonásos szindarabbal lépett szerdán este a kecskeméti nyilvánosság elé, mint színműről, városunk szülötté — Murai Károly, lapírtásunk a „Kecskemét” főmunkatársa. A darabokat — különösen az „Első évforduló”-t, melyet a nemzeti színházban szép sikerrel és többször adtak — igen jó hír előzte meg s így a színház csaknem teljesen megtelt intelligens s érdeklődő közönséggel. Szerény igényű darab mind a három, nem hivatvány arra, hogy a közönséget extázisba hozzák, de a mellett nagyon is alkalmasak arra, hogy fényes bizonyosságot tegyenek Murai Károly színműiről hivatottságáról és talentumáról. A közönség lojalikusabb eleme is csakhamar tisztába jött azzal, hogy nem közönséges tehetség termékeivel áll szembe, hogy a költői kedély és humor egy hivatott emberének — habár még nem mesterének — alakjaival találkozik a szinpadon, kinek

jövőéhez jognak van a legszebb reményeket táplálni.

Először az aránytalanul leggyarlóbb termék: „A király csókjai” című I felvonásos vigjáték került színre, melyet szerző Winterfeld hasonczimű beszélye után alkalmazott színe. A darab Spanyolhon büvös egy alatt játszik egy bájos signora imaszobájában. Az idegen éghajlat úgy látszik szerző költői kedélyének nem igen vált előnyére, s hogy mégis oda költözött, annak igen egyszerű magyarázata van. Melyik fiatal költői képzelem ne kívánczoznék a spanyol romanticaizmus légkörében egy kissé kalandozni? a par excellence lovagiaság hazájában, hol a szerelmet titkos légyott, szöktetés, kardszúrás, gitárgyenges nélkül képzelní sem lehet? hol a gesztenye és narancsfák illata örökös szerelmi mámmorral tölti el a déli égvő hováru ifjait? hol az ember nem az ajtón, hanem az erkélyen keresztül mászik kedveséhez? hol a szerelem és házasság egyedül közvetítője: a selyemhüges?

Murai mászása is elment tehát Winterfeld kalauzálása mellett a Tajó regényes partjaira, s ott spanyolos ingrediensből egy vigjátékot varázsolott össze. Meseje annak bár eléggé sajtáságos, de nagyon is naiv, még pedig e szó nem spanyol, hanem európai értelmében. IV. Fülöp (Peterdy) egy hatalmas vadász után eltéved s egy spanyol előkelő hölgy szobájába botlik, ő tudja csak, hogy miként. Itt tudomására jön, hogy a bájos hölgy kedvesét várja, felcsap tehát annak a várt kedvesnek. A signora (Némethy Kornéla) régen nem látta imidottját, mivel azonban minden áron szökní akar s így minden habozás nélkül acceptálja a királyt s nógatja a szökésre. A királynak persze igen helyes okai vannak nem megszökní és nem megekední s a helyett elmegy a kalapját keresni, melyet egy csáf duegna (Lipsey Judit) el-

kinek lesz több protekciója, mert hiszen az érdem —

No de ne szóljunk erről! Még valami rosszat gondolnának, hogy talán pro domo beszélek.

Hesvi József.

Iparostársaimhoz.

Évek óta tart már a mozgalom, a mely az iparos ügyek tárgyalására vonatkozik. Az ipar fontossága, annak haladását és előmozdítása mellett azonban nagyon gyakran szem elől tévesztetnek azon viszonyok, melyek mai napig az iparosok helyzetét tényleg korlátozzák. Nem lehet fonákabb eljárás annál: a jövőért a jelent feláldozni. Ha az ipart fejleszteni, előmozdítani akarjuk, első és legfontosabb kérdés az, hogy az iparosok helyzete olyan-e, a mely általában reményt nyújt-hat a czél elérésére?

Azért foglalkozom én ezúttal ezen kérdéssel, és felhívom egyúttal erre t. ipartársaim figyelmét.

Tény az, hogy iparosaink sorsa éppen nem irigylésre méltó. Sok helyen szűkölködés, számos esetben a mindennapi élet szükségével való küzdelem és csak ritkán a modern igényeknek megfelelő körülmények azok, miket, sajnos, tapasztalunk kell.

A helyi iparnak elhanyagolása a közönség által, mindennapi dolog. Hányszor fordul elő, hogy egy vidéki iparos, pl. asztalos, nagyobb megrendeléseket nyer a vidéken? A vagyonos osztály a fővárosban vásárol, ott is raktárakban, olyanoktól, kik az iparosok elnyomásával pusztán a saját üzleti érdekeiket tekintik. De még a legszükségesebb tárgyakat is, ha helyben üzletekben megkaphatók, nagyon elvétve rendel a közönség magánál az iparosnál.

Nekünk vidéki iparosoknak létkérdés az, hogy e bajkon segítsünk, életfeladatunk, hogy a mennyit csak lehet, az iparüzletet előlítottatból a magunk részére megszerezzük.

Szomorú tapasztalatok azok, a melyek bennünket ösztentelre, érdekeink megvédésére intenek. De ha kedves előtűnik családunk jóléte, ha bizosítani akarjuk magunknak a jövő haladását, ha hivatást éreztünk arra, hogy a korral lépést tartsunk, meg kell egymást értenünk és közös akaratunk, közös erővel azon kell lennünk, hogy nem a kölcsönös vetélkedéssel egymást rontsuk, hogy számítás nélkül munkáinkat értékük legalsóbb fokára lezállítsunk, hanem az élet feltételeit szigorúan figyelembe vegyük.

Nem a közönség érdeke ellen szólalok én fel, sőt annak is nagyon érdekében áll, ha egy oly iparos osztály létezik, mely olcsóbb termelési viszonyok között, mint a fővárosban, jutányosabban készíthet ugyan mindent, de magát tönkre nem védi, inkább rajta van, hogy gyarapodása által a fokozottabb igényeket is kielégítheti.

Nem elegendő minékünk zsidói a zsidókat, rámondani, hogy ő a mi bajunk kútforrása, hanem magunkon kell magunknak segíteni, mert meg van írva, hogy a ki magán segít, azt Isten is megsegíti.

Hagyjuk fel a szeretlen concurrentiát egymással szemben, és inkább oda törekedjünk, hogy jó munkával érdemeljük ki az

árakat, a melyek csekélyebbek soha lehetnek annál, hogy magunk is megélhessünk.

Ez az egyedüli biztosítéka az iparosok jövőjének és szerzi me a jelen jutalmát, mi nélkül iparostársaim nem foglalhatják el azt az állást a társadalomban, a melyre hivatva vannak.

Azért legyen elvünk: élni és élni hagyni!
Ifj. Somogyi János, asztalos.

Verescsagin.

On reviens toujours a res premiers amours! — és rajtam betelik az átka. Most, hogy hosszú idő múlva újra toll van a kezemben, s újra írásra igazgatom az újaim hegyét: te állsz előttem régi jó barátom, hü csapogó pajtásom... Hanem megkoptál! Régi jó köntösöd másnak adtad el: nekem ezt a fakót hozod vissza, melynek zsebeiben nincsenek trivol on dítek, hamis pletykák és skandalózus történetek; gomblyukadban nincsen csaló virág, mely szármait a vászonból, illatát Köln városából lopta: hideg vagy, mint északi szele; cicimozás fürteid kitépése a komolyság s még a valóságban is a borzasztó szerető!...

Teljük be kedved!

Nézünk meg a vad erők felemelő költszetét; gyönyörködünk az iszonyatosság fenésége bölcseletében!...

Verescsagin, kinek festményei néhány hét óta szokatlan számban hívják a főváros névelt közönségét, a képzőművészeti csarnok palotájába, mint ember, mint művész egyaránt kiváló egyéniség. Lelkének nemesak képzelete, gondolata, költői magaslataiban szárnyaló bölcsellete van, hanem ragyogóan harmoniál benne korunk nagy kompromissuma: a trivol, hajmeresztő, legtöbbször szennyes realismus és bombasztikumba soha nem tévedő, józan idealizmus fenésége küzdelme.

Röviden talán így lehetne jellemezni: rajongó bölcsész, philosophus költő, vakmerő katoná!

Verescsagin nemesak az atelier csendjébe vonulva dolgozik, Verescsagin hős, ki térdig golyva a csatáké nyomorúságában, nagy szívvel és eredeti szemlével felkarolta a vak esztétikát, a lenyűgözötték ügyét és az emberélet értékének tudatát igyekszik felbreszteni a népek szívében. Verescsagin az első orosz festő, ki lángszellemének egész bátorságával, a háború szörnyű munkáját kendőzetlenül, egész vérfagyasztó valóságában merre felmutatni; ki számtalanszor kokozkiztatta életét és szabadságát, hogy élthetven tálhassa fel a „győzők” előtt, mely szint őlt a győzelem közelről tekintve.

A háború, az embermészárszék elleni irtózatot akarja meggyökereztetni a népekben, és teremti keze a realizmus oly hatalmas fegyvertárával bir, mintha lelkesült a nyomortól, tendenciát a vértengerbe fűzött ezreitől kérne, hogy a nagy és merész eszme megtestesítést lehetővé tegye. Bátor képzelete oda veti vásznára a halált, rémítőbben, mint azt valaki és néma ajkára, mintha csak átkot festett volna azok ellen, kik e rettenetes hatalmat siri odújából előhívták.

Pyramisba rakja a halottak fejeit; ezer-

nyi kioltott életet rak össze csúcsával a mennyország felé — ajánlatát a hódítóknak!... És ezt nem is képeztőlől szedi; szeméi látták e rettenetességet; fülei hallották az ezrek halálhügréseit, a mint tüdkibálja az ügyék bömbölése vagy a győzelmek hosannája.

Verescsagin mind ezt látta, a mit vásznain megörökített. Az óriási jeltelen sírok hosszú sorát, hová ezrelv fetektit az elhullt vítzeteket, nevüket sem tudva — a kiürlt s leperzelt falvakban hátrahagyott sebesülteket — a végtelen hivatogatón behavazott óriárok... mind, mind. És nagy szive nem lát e borzasztóságokban egyebet, mint vádat a világ hatalmasai ellen, kik könnyelműen ontják ki milliók vért.

Ha a művészet feladata az örök szépség és örök igazságok visszatükrözése és megörökítése, akkor Verescsagin képei teljesen e mérték után készültek. Az emberi önkény és vak engedelmesség borzasztó következményeit oly kenderőzetlen, kérelhetetlen hűséggel mutatja fel, hogy megrendül bele a néző szíve, és valóban a művészesnek olyan mértékével kellett rendelkeznie szívén, mint a minőről e képek tesznek tanúságot, hogy a szépek ellentálatlan bübájával ellensúlyozhassa e rémítő igazságokat.

Festményeinek legnagyobb része, mint mondják, azokban a hadjáratokban és kalandos utazásokban veszték el, melyekben képei tárgyát személyesen összegyűjtötte. De az a harminczégy darab, mely nálunk van kiállítva, is elég bizonyoságot tesz arról, hogy ellentétében, heterogénebb talajokon alig mozgott még festő váhala, mint Verescsagin. Ugyanazon eszet, mely a hőrengetek végtelenül tárja fel szemünk előtt, a perspektiva oly művészi kezelésével, hogy szemünk szinte belefárad a beláthatatlan messzeség szemléletébe, teremt meg a miniature festészet azon remekit is, melyeket csodálva bámulunk. A távol és a közel, a határtalan és a parányi, egyenlő mesterérel talált benne. Ép oly otthonos az észak földi nyomorúságai, mint a keleti ég pazar gazdagságai között, és mig ott szívének dobbanása még drámaibb erőt kölcsönöz esetének, itt költői lelke versenye száll a természet mesés költszetével.

Mindjárt az első teremben kelet csodái közt érezük magunkat.

„Ébred után”-ban (az emberév) kelet rekkenő hőségétől forró homokú sivatag fővénny tár szemünk elé. A levegő is rezegni látszik, oly átlátszó és napstűtő; a lenge sánerű növényzet előtt pedig egy halott fekszik, mellette az emberév tigris, jól lakva, ebéd után, előre nyújtja manesait, mig a vastag levegőt ragadozó madár szeli át merészsen szétterjesztett szárnyain. Azok a miniaturok is, melyek még e teremben láthatók, mintha csak drágakövekből összerakott mozaikok volnának, olyan intenzív bennök a színek fénye és ragyogása.

Csataképei közül különösen meglepő a „Győzelem után” című kép, mely az élethű mozgás és holt nyugalom megrendítő ellentéte által hat meg bennünket. Skobelev fehér paripáján az orosz csapatok homlokzata előtt vágtat el. A harezi mén, száguldásban, mintha

esent csendőrr kedves számára. E közben megérkezik az igazsi lovag (Szepesy Gusztáv), ki azonban a csendőrt (Sziklay) találja ott, hol szótökötend kedvesével akar találkozni. A csendőrr persze a duégna köténye után futkos. Nagy sabbell-lóballal s még nagyobb lármával összemérik vasait, mire az imádot hölgy és a seplős duégna belépnek. Roppant hamar felismerik a helyzetet, a lovag megmagyarázza, hogy ő az igazsi, nem pedig a másik. A signora igen kedves teremtés (kitalélni belőle két párisi courisane) rögtön elhisz mindent, nem kíván részleteket, a földolog nála megszökni és megesküdni. Igen valószínű, ha egy harmadik jönne, annak is elhinné. E közben befáradva a kalap keresésbe, a király is visszajön s a csendőrr által felismertetik. Itt megfenekleni igérkezik a darab, hanem hátr szerencsére van a signorának egy zsarnok szívű nagynénje (Ebergényi), kinek azonban egy kis gyengeje van, az ugyanis, hogy titokban egy kicsit conspirál a király ellen, mit a király a signorával folytatott párbészéd alatt tud meg. A nagynéni tehát nagy grandezzaival megjelenik s ámulata borzalmat őlt, midőn hűga szentélyben éjnek idején nem kevesebb, mint három férfit pillant meg. Világos, hogy átkora emeli kezét s hűgát kolostorba készül szülfülni. Igen ám, de felismeri a királyt, ki szemére lobbantja a conspiratiót s menten szörnyen megpuhul. A király nem tehetvén okosabbat, visszajárja a lovaknak konfisszált birtokait, összehajszítja őket, mire a darab szerencsén véget ér.

Ime a mese mutatja, hogy a darab (a sok vastag valószínűtlenséget leszámítva), ha nélkülözi is a rendszeres vígjátéki cselekményt, de bir sok vígjátéki helyzetet, melyek azonban minduntalan bohózatú fajlunni készülnek, a nélkül, hogy a bohózatnak magával ragadó vídamságával volnának felru-

házza. Maga a jelenetesség, az adott viszonyok közt, nagyon is ügyes; a párbészéd eléggé szellemesek. Fénypontját a darabnak határozottan az a két jelenet képezi, midőn a király megtudja egyszer a duégnától, egyszer pedig a signorától, hogy vele sem a nép, sem a nemesség nincs nagyon megelégedve. Kár, hogy e jelenetek nincsenek jobban kidoborítva s hogy a király oly kevés egyéni önállósággal van jellemezve.

Ezt követte „A végtárgyalás”, melyet szerző egyfelvonásos bírósági jelenetnek nevezett el. A dramaturgia ilyen firmát nem ismer, s így egy eszményi darab töredékének, ha úgy tesszük: egy bohózat valamely, például második felvonásának kellene azt tekintetünk, hogy jogezimet adjunk a deszkákön való megjelenésnek. Itt először is jól eszik azt konstatálnunk, hogy midőn a függöny másodszer felgördült s Murainak eredeti termékével állottunk szembe, azonnal egészségesebb, igazibb élet lehelte reánk a szinpadról. Pedig a szerző e darabban (kénytelenek vagyunk annak nevezni más kifejezés híján) oly bravourt készült véghez vinni, mely mesterét rendszerint eszenben hagyja: eszelek mény nélkül darabot írni. A hatásnak rugót kizárólagosan ötletek képezik és komikus alakok, kiknek kezük azonban meg van kötve. Meséje (?) a következő: Kammer Tóbiás (Bányai) jámbor nyárspolgár az „Angolna” című vendégterben pofon úti Valdner Ferenczet (Péterdy), sőt egy bors palackot vág a fejéhez, holott ez a Valdner igen jóvaló ifjú, egyetlen gyarlósága az lévén, hogy Kammer úrnak leányába szerelmes. Ebből az összeütközésből egy kedélyes kis pár támad a járásbírósgá előtt, s ennek tárgyalása képezi a darabot. Mindkét fél ügyvédet vall: Kammer Dr. Apellatát (Mátyási), s Valdner Huzó Gábort (Sziklay). A két fur-

fangos prókator a legtrividiásabb rabulisztikával s a legvakmerőbb sophismákkal küzd védenéze mellett, midőn is az ügyvédi karunk ugyancsak bő adagban jut ki a szatirából. Különösen kacagatót jelenetet képez a két tanú Lutris Sára (Lipcsesy Judit) és a özigány (Szepessy G.) vallomása, kiket a vádolt ügyvédje megvesztegetni akart, s kiknek vallomásait gyanús természetű köhöggéssel igyekezék az igazság ösvényéről leterelni. A vád és vádbeszéd egy parodisztikus bravour, melyeknek kacagató hatását még a szégyenletes szerepnemtudás sem tudott csökkenteni. Hogy humortól duzzadó ötleteknek s a komikus quiproquo titkainak mennyire van birtokában szerző, azt eléggé tanúsítja, hogy a közönség e darabocsán elejétől végig jóízűen kacagott. Nem hagyhatjuk azonban említés nélkül, hogy a szinpad, különösen komikus helyzeteknél ha még oly mulatóságos is, nem szívesen tűri az olyan hosszú beszédeket, minők a vád-és védbeszéd voltak, s hogy az azokra fordított gond valóságos meddő erőfeszítés.

Végül: „Az első évforduló” szerzőnek a nemzeti szinpadon is sikert aratott I. felvonásos vígjátéka került színre, mely bőven kárpótolta a közönséget a két előző darab fogyatkozásairól. E darabot már a fővárosi s a helybeli sajtó elég bőven ismertette, s így felesleges vélnék minéni annak tüzetes ismertetésével. De örömtünkre szolgált újában is meggyőződnünk, hogy e darabnál a szerző öntudatosan művészi biztonsággyal nyúlt személy tárgyához, s azt elejétől végig úgy volt képes vezetni, hogy a néző figyelve egy pillantra sem lankad, eredeti humor varázsa ömlik minden szavából felénk, s lelünkkel oly jótékonyan érinti az a tiszta magyaros légkör, mely e darabot környezi.

csak büszkén nyertene; a katonák sipkái, mintha éppen most röpülnek a levegőbe. Szinte látjuk a zászó lengését, szinte halljuk a „hurrah” kiáltásokat, olyan élénkéség, olyan sürgő mozgás uralkodik a kép ezen részén, melyen maga a festő is látható pejlóván, a mint Skobelev mögött vágtatva, kalapjával közösíti a győzteseket. De a természet nem osztja a győzelem örömet, hanem a keblébe visszatértekkel együtt holt és mozdulatlan. A beláthatatlan hőtérlet, a vérfoltos hullákkal borított estamező csendes és hallgatag, mint egy óriási sir. Csak a holttestekre lecsapó sűrű hófelcsapatok kölcsönöznek neki kisértesítet életet.

Igy festi a győzelmét — hát még a legyőzést! Egész sírát vált végtelenül tüntet lenék, sötét, feltelegterhes novemberi ég alatt. Eleinte nem látunk egyebet a sárgás, sáros, mocéross talajnál, de minél jobban vesszük szemügyre e képet, annál iszonyóbb színt kezd öteni. A süppedécs talajból egy-egy eltorzult arcz, kar, láb, egy-egy megcsontosított holttest válik ki, borzasztó képet alkotva belőle, melynek érházolata embervér. Két alak közeledik e nyitott sír felé: egy öreg pópá, fedetlen fővel, füstölővel a kezében, kinek arcából az a mély és lelkesítő bánat szól, mely a festő szívet dobbanthatta, midőn e művéhez nyert inspirációt, — a másik ember egy segédkező közkatoná.

Legiszonyóbb képe azonban „A plevnai házak belseje”. Maga a festő a következők magyarázatot adja hozzá: „Plevna bevétele után a város főútcájára tele volt tömve betegekkel és sebesültekkel. Minden ház körhárzá volt átömítve. Egy orvos kisérteben végigjártam ezen kunyhókat; megkérdeztem egy ház tulajdonosát, vannak-e betegek nála? „Igen, — viszonzá — vannak vagy harminczan, de azok közül őt vagy tíz bizonyára meg is van már halva.” Beléptünk; kiállhatatlan bűz töltötte be a sötét szobát; mindnyáján meg voltak halva! — S a szomszéd házban halottak! — A harmadikban halottak!...”

Egy rongyos kunyhót ábrázol a kép, melynek homályos alakjait csak a rongyos papirosal beragasztott ablakon át beszávozó derengés teszi kivehetővé. Lidéreznyomáshoz hasonló hatást hagy hátra ez a jelenet, melyhez fogható még nem igen álmódott művész.

Firkási Penna.

Böjti estélyek.

A helyi állami főreáltanoda tanári kara elhatározta, hogy a szokásos böjti estélyeket ez időn is megtartja, és iparkodik fog az unalmas böjti estétet hetenként két-két népszerű előadású élvezetes és tanulságos időöltésé átöltöztetni.

Felolvasásokat tartanak: febr. hó 10-én: Hanusz István, tárgya „Mit régen a Duna tündere”. 14-én: dr. Dékány Ráfael, tárgya „A porcellángyártás”. 17-én: Virányi Ignác, tárgya „Arany János emléke”. 21-én: Krécsy Béla, tárgya „Fiume város”. 24-én: Holosnyay Ambrus, tárgya „A világgóság”. 28-án: Tirczka Antal, tárgya „A könyvvitel és haszna”. Márczius hó 3-án: Hanusz István, tárgya „Becsüljük meg az élefit”. 7-én: Habina János, tárgya „Az állat-”. 10-én: dr. Dékány Ráfael, tárgya „Az állat- és növényvilág feltűnőbb mozzanatai”.

Az előadásokat, melyeken beléptidj nélkül szívesen látunk minden rendű és nemű művelt felnőtt vendéget, mindenkor a szerdai és szombati napok esteli 5 és 6 órája között tartjuk.

Kecskeméten, 1883. február 1.

Dr. D. R., igazgató.

UJDONSÁGOK.

— Dr. Havass Rezső a következő figyelemre méltó levelet intézte szerkesztőségünkhez, melyet melegen ajánlunk a tanuló ifúság figyelmébe: „A „Magyar földrajzi társaság” választmányá — melyhez tartozni nekem is szerencsém van — már több év óta földrajzi kérdésekre pályadíjakat tűz ki oly czélból, hogy az ifúságnál érdeket keltsen a földrajzi tudomány iránt. Eddig mindig két kérdésre hirdetteték ki a pályázat, az egyik a természettani földrajz, a másik a hely és néprajzi leírások köréből vétegett. Utóbbi kérdésnél ugyanis hazánk valamely vidékének ismertetése kívántatott. En részemről helyesebbnek tartanám, ha ezen második kérdés nem általánosban tünteték ki, hanem határozottan megnevezném a vidéket, mely leírandó lenne, mintegy erkölcsi nyomást gyakorolva az illető vidék ifúságára. E tekintetben javaslatot is tettem a választmányok, s hogy megmutassam, miszerint nagyobb eredmény lesz, ha mindjárt megnevezünk a leírandó vidéket — szerény tehetéseimtel kitelhetőleg — sajátomból tüzetem ki egy pályadíjat, Kecskemét ismertetését — mint a mely városok a gyermekkor kedves emlékei s rokoni és baráti kötelékek fűznek — nevezvén meg pályákérdésnek. Remélem, hogy a híres alföldi város ifúsága nem fog

eserben hagyni, s a három középtanoda növendékei vagy sarjai közül csak fognak pályázók akadni. — Az általam kitűzött pályázat — melynek kivonatát különben a napi lapok is hozták — így szól: „*Irássék meg Kecskeméti város és vidékének üsmertése, különösen hely- és néprajzi tekintetben. A legjobbnak találandó mű jutalmá 50 arb. frank aranyban. Pályázhatnak a felsőbb tanintézetek hallgatói. (Egyetemek, akademiák, főgymnasiumok, főreáliskolák stb. növendékei.)* Ha az első évben nem nyújtatnak be kielégítő pályamű, tüzessék ki ugyane kérdésé második, s ha akkor sem lenne eredmény, még harmadszor is. — Ha a harmadik kihirdetés után sem nyújtatnak be kielégítő pályamű, az 50 darab frank fordítottassék a „Magyar földrajzi társaság” könyvtárának javára. — A pályázatot illető egyéb intézkedésekre nézve (határidő, bírálat stb.) a „Magyar földrajzi társaság” választmánya határoz. — A földrajzi társaság ez értelemben f. hó 25-én megtartott közgyűlésében a pályázatot kihirdette, a pályamunkák benyújtása határidejének 1883. október 31-ikét határozván meg. A pályamunkák a „Magyar földrajzi társaság” fűtőkárához (Berecz Antal) Budapest, V. József tér 10. sz. — jellegű levélkével — küldendők be. — Mindezek után bátor vagyok a t. szerkesztőseget felkérni: méltóztassék e pályázatot becses lapjában is közzétenni, felszólítván egyidejűleg hirlapilag a főiskolai igazgatókat, hogy a növendékek figyelmét a pályázatra hívják fel. — Azt hiszem, a tek. szerkesztőség buzditó felszólítása nem lesz eredménytelen, s a pályadíj már az első évben ki fog adni. Azt meg épen fel sem tételtem, hogy a három év alatt sem akadna pályázó, ez valóban szegény lenne. — Megjegyzem még, hogy a pályázat eredménye a „Földr. társaság” 1884. januári közgyűlésében fog kihirdettni, s a munka esetleg a társaság közlönyében is magyar és francia nyelven meg fog jelenni.”

— **Az Olvasókör** mult január hó 27-én tartotta jó hírneű és látogatottságnak örvendő bálját. Be kell vallanunk, hogy az ideai rövid farsang táncestélyeit feszletlenesség s vig kedv tekintetében messze túlhaladta. A csopongó vig kedv szünóra után emelkedett zenéjére, s a tűzérű fiatalag szakadatlanul járta a csárdásokat. A négyeseket 44 pár táncolta. Annyi szöpet, oly sok vonzó úde rózsás arcú angyalt látnunk, hogy igazán nem vehetik rossz néven tölém, hogy ragyogó szemekben felejtve tekintetem, gondolatim tündérvilágban bolyongva — a szépek neveit feljegyezni időm nem volt; memóriából csak a következők névét jegyeztem fel: B. Kiss Juliska, Wágner Juliska, Tóth Nina, Tóth Luiza, Tóth Paulin, Májerfy Juliska, Muraközy Eta, Bogoss Vilma, Magyar Szidike, Nagy Matild (Kunszentmártonból), Nagy Terka, Pátkay Terka, Laezi Lidike, Domián Juszt, Szinyai Terka stb. a leányok, a kedves Dr. Nagy Mihályné és Nagy Imréné a fiatal menyecskék közül.

— **Érdemes vendégei** vannak városunknak: Gyöngyössy János miniszteri osztálytanácsos s kedves neje Mátray Laura, a kintnő drámai művésznő, kinek a színpadról való visszalépeése eddig betöltetlen hézagot hagyott maga után. Lerándulások ceflja fiukat: Szép Aladárt, a társulat tehetősége ifjú tagját meglátogatói. A kedves vendégek 2 napig időznek városunkban.

— **Nyári aréna.** Miklósy Gyulának komoly elhatározása a vasút melletti nagy téren egy fedett s minden lehető komforttal ellátandó arénát építeni s ott a nyáron keresztült színelőadásokat rendezni. Az ez iránt az illetékel folytatott alkudozások már csaknem befejezvék s így úgyszólván fajt accomplival állunk szemben. Mindamellet alkalmlig tüzetesen szólnuk hozzá e nagyon is komoly jelentőségű dologhoz, mely színi viszonyainkat gyökeresen megváltoztatná.

— **Az izr. jótékony négyelet** a szokásos bál helyett az idén február hóban társas vacsorát rendez.

— **Szabó Pál** 7-ik tizedbeli házához, annak kerítése melletti malomból már többször kísértek meg betörést, tolvajlást. Nevezett házbirtokosól már több ízben tolvajlatok ér sertes, gazdasági tárgyakat stb., mult hó 30-án pedig egész szobabútorzatát akarták ismeretlen tettesek elorozni, mi azonban — a háznál dísznőtor levén — nem sikerült, azért a holmikát a kúba hányva, megurottak.

— **A Gazdakör** f. hó 1-én tartott bálja, ha nem is volt oly látogatott, mint a mult előző évben, mégis minden ízében sikerültnek mondható. Jótékonyan hatott a szemre az összhang, hogy a büszke kamelia mellett a szerény búzavirág oly otthonos helyre talált, feszletlen vig kedv sugárzott az arcokról, mit a pikanteriák még inkább fokoztak. Zajos derűtséget keltett, midőn egy félrezoos hölgy, mutogatva lábikráit, a terembe jött, hogy iparkodott egy deli rendező kituszkolni. De érdekes volt, midőn egy pár gazda elgedeltlenkedve a „kalamajka libogóssal”, a verbunkozást kezdte táncolni. Tudósítónk következő szöpek neveit mondta tollba: Bagi Erzséke,

Csösz Magdika, Domián Juszt, Gyenes nővérek, Muraközy Eta, Nagy Terka, Papp Mari, Paks Eszt, Rigó nővérek, Révay Róza, Szeless Aranka, Szabó Mari, Szabó Róza, Szappanos Julesi, Szokolya nővérek, Tormássy nővérek és kit először kell vala említenünk, Wágner Juliska a felső rózsabimbók közül.

— **Dr. Prém József** a „Fővárosi Lapok” főmunkatársa jelenleg városunk vendége; leendőnt ugyanis, hogy „Boldogító” című vigjáték rendezésébe némileg befolyjon. A főpróbán alkalmunk volt már gratulálni a szerzőnek, kinek ügyes jellemvígjátéka a vidékén országzszerite diadalokat aratott. A szerepek jó kezekben vannak s így az est sikeréhez semmi kételey nem fér. Jövő számunkban részletesebben megemlékezőnk róla.

— **Még a mult évi diákmaljális** alkalmával sok minden apróság tolvajlatotól el a taltalfai erdőben kint levő vendégkönyvtárból. PONYVÁK, szür, hordó stb. végre megkerülték Boda József taltfai lakosnál, ki azokat azóta dugdosta. Tettes ádatatott a törvényszék fenytő osztályának.

— **A városi törvényhatóság** közigazgatási bizottságának február havi gyűlése napját főispán úr 14-én d. e. 10 órára tüzte ki. — **Tolvajlás.** Mult hó 31-én Kovács Ferencné 9. tized, 219. sz. lakosnól 11 pulyka tolvajlatotól el, de a rendőrségnek sikerült a tolvajokat Krumpfli Pinter István és Kiss György személyében elfogni, a lopott tárgyakat tulajdonosának, a jómadarakat pedig a járásbírósnak átszolgáltatt.

— **Peterdy jutalomjátéka** e hét esütörtökén lesz, mely alkalommal „Márványhölgyek” című kintnő vigjáték kerül színp. Peterdy a társulat egyik legügyesebb, legszorgalmasabb s legtehetségesebb tagja, ki rövid itt tartózkodása alatt köllőleg kiérdemelte, hogy a községhez szűfolt házzal jutalmazza meg, mi remélhetőleg nem is fog elmaradni.

— **Lelketlen anya.** Folyó hó 1-éü eddig ismeretlen nő azon kéréssel adta át gyermekét egy lakatos iparosnak, addig vigyázna a gyermekére, mi a közeli boltba vásárolni megy. A nő azonban többé nem tért vissza, s a gyermek, ki nagymérvű göröcskben szenvedett, másnap meghalt. A lelketlen anya közzétetik.

— **Elgázolás.** Bíró Ferenc — kocsis Lusztig fuvarosnál — m. hó 31-én eszeveszetten hajta a piaztérnő, egy szerencsétlen kis iskolás gyermek elütött, s oly veszélyes sebeket ejtett rajta, hogy a fut óra mulva kiadta lelkét. A vizgatatlan kocsis letörtötött.

— **A helybeli szintársulat** operette-része — mint már említők — holnap rándul Halasra 12 vendégjátékra, mely idő alatt nálunk több előkelő drámai művész fog vendégszerelpeni. A népszínműnekesnői szakot ez alatt Zöldiné asszony fogja betölteni.

— **Jelentés.** Mivel a ragályos betegségek végett a szűllők feltük ovodába küldeni kidedeiket, eselődikre se nagyon lehet hagyni, e tekintetből tisztelettel jelenti magát egy ügyes gyermekkertész, vagyis ovonő oly úri családhoz, hol apró gyermekek vannak, azok ápolását, gondozását és tanítását igen szerény fizetésért elvállalná. Szerződne 1-ső februártól egyelőre 3 hónapra, azután ha tetszik továbbra is. Lakása II. tized, homokútea, 45. sz.

— **A folyó évre alakítandó adókvitő** bizottság tagjai a város részéről a tanács által rendes tagul Katona Zsigmond gyógyszerész és Kiss Ferencze városi álszámvevő, póttagok pedig Tatyai Jenő törvényhatósági bizottsági tag és Csörgei Imre iparos nevezettek ki.

— **Nyilvános számadás** az Olvasókör által folyó év január 27-én tartott bál bevétele és kiadásairól. I. Bevétel belépti-jegyekből 146 frt., felülfizetni sziveskedett Dr. Szeless József úr 1 frtot, Wittman Károly úr 2 frtot, összes bevétel 149 frt. II. Kiadás 101 frt. 44 kr.; tiszta jövedelem 47 frt. 56 kr. A rendező bizottság, valamint a pénztár kezelésére felkért Dékányi Mihály, V. Kiss József és Pulya János uraknak, a kör nevében is köszönetemet nyilvánítom. Kecskeméti, 1883. febr. 1. Dömötör Károly, olvasóköri elnök.

Ü Z L E T.

Kimutatás a kecskeméti takarékpénztár 1883. évi január havi forgalmáról.

Bevétel:	
Pénztárállás decz. 31-én	7,377 frt. 88 kr.
Betételek után	189,893 „ 46 „
Kulónféle díjak után	80 „ 02 „
„ kamatok után	8,047 „ 54 „
Váltók után	158,775 „ „
Ingatlan jelzálog	2,739 „ „
Magánváltó után	2,655 „ „
Előleg után	81 „ „
Válto viszeszámít. után	30,600 „ „
Elhelyezett tőke	5,000 „ „
Egyletiház bolt- és lakbér után	655 „ 92 „
Kohn-féle ház	75 „ „
	399,889 frt. 82 kr.

Kiadás:	
Visszaizentet betét és tők. kamat	158,098 frt. 28 kr.
Kifizetett folyó kamat	94 „ 68 „
Kifiz. viszeszám. és tértített kamat	315 „ 90 „
Váltókra	188,706 „ „
Magánlana	5,600 „ „
Magánváltó	4,520 „ „
Előleg	„ „
Viszeszámított váltó	8,500 „ „
Tőke elhelyezés	„ „
Igazgatói t. díj, tisztviselők és szolga fizetése	781 „ „
Üzleti költség	105 „ 40 „
Ostálék	„ „
3% államilleték a mult havi folyó kamat után	994 „ 62 „
Pénztárállás	32,243 „ 94 „
Markovics, könyvelő.	399,889 frt. 82 kr.

Kimutatás a kecskeméti kereskedelmi iparhitelintézet és népbank január havi forgalmáról.

Bevétel:	
Pénztárállás decz. hó 31-én	9,399 frt. 09 kr.
Váltó visszaizentésekből	273,731 „ 45 „
Folyószámlák után	78,127 „ 08 „
Pesti telepítvények után	151,701 „ 60 „
Kamatok	6,826 „ 60 „
Díjak	133 „ 71 „
Késémi kamatok	22 „ 89 „
Atrási díjak	1 „ „
	519,943 frt. 32 kr.

Kiadás:	
Váltó leszámlolásra	285,290 frt. 16 kr.
Folyószámlákra	73,839 „ 82 „
Pesti telepítvényekre	130,542 „ 02 „
Id. kamatok: Pesti telepítvényekre	1,823 „ 73 „
Folyószámlákra	298 „ 47 „
Üzleti költségekre	211 „ 72 „
Elnöki tiszteletdíj és tisztv. fizetése	430 „ 02 „
Jövedelmi adóra	„ „
Állami illetékek betétek tőkésíteti és kifiz. időközi kamataira	6 „ 75 „
	492,442 frt. 69 kr.
Pénztárállás 31-én	27,500 „ 63 „
Vajda, könyvelő.	519,943 frt. 32 kr.

Piaczi árjegyzék.	
Tiszta búza métermázsánként	8.50 krtól 9.10 krig.
Készler	6.80 „ 7. — „
Rozs	6.50 „ 6.65 „
Árpa	6.80 „ 7. — „
Zab	6. — „ 6.20 „
Tengeri	5.80 „ 6. — „
Köles	6.20 „ 6.40 „
Krumpli	1.80 „ 2. — „
Széna	2. — „ 2.10 „
Szalma	— „ 1. — „

Felolvasóköszöntő: FEKETE JOZSEF.

Hábel János Nagy-Illasi-útea 23-ik szám alatti háza szabadkézből eladó. — Értekezhetni a „Népkör” helyiségében a tulajdonosnál. 19 (3-1)

HIRDETÉSEK.

Eddig nincs fölülmulva.

MAAGER W.-féle

cs. kir. kiz. minőségű szab. valódi tiszttított **CSUKAMÁJ-OLAJ**

MAAGER VILHELMTÖL BÉCSBEN,

az első orvosi tekintélyek által megvizsgált és könnyen emésztetőségéről fogva gyermekeknek a mell- és tüdőbajok, görvély, hályog, daganat, bőrkütegek, mirigybetegségek, gyengeség, stb. ellen különösen ajánlt és rendelt legtisztább és legjobb *) legtermészetesebb s elismert hatástul szer. — 1 frtos palackokban gyári raktárban: BÉCS, HEUMARKT Nr. 3. **) úgy mint az osztrák birodalom legtöbb gyógyszerártaiban és jöhrnévű anyagáru kereskedéseiben valódi minőségben kapható.

Kecskeméti: Molnár János, Katona Zsigmond és Machleid A. gyógyszerészeknél; **Czegledén:** Persay Sándor gyógyszerésznél; **Szolnokon:** Horánszky István és Kecskésy Tivadár gyógyszerészeknél és Lengyel A. kereskedőnél.

*) Újabb időben több ezüst háromszögletű palackokat tölt meg tisztított csukamájolajjal és a közönségnek mint „MAAGER” valódi tisztított csukamáj-olajat igyekszik eladni. Az effle rüszedések kikerülése végett keretik csupán azon palackokat „MAAGER” valódi tisztított csukamáj-olajjal töltöttöknek tekinteni, a melyeknél az üvegen a czimkén, zárkupak és használati utasításon a „MAAGER” név áll.

**) Ugyanitt létezik a Schaffhausen „nemzetközi kötelek-anyaggyár”, és Dr. Mikolasek Károly gyógyszerészi és gyógyszerünlök való borai, főraktár Lembergen. 198 (12-9)

A BERGER-féle orvosi KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva a legtöbb európai államokban fényes sikerrel használtatik

mindennemű bőrkütegek, különösen a rüh, az idült és pikkely-sömör ellen, a kosz, a sümör-repedvény, a fej- és szakál-korpa ellen. A BERGER-féle kátrány-szappan 40%-től fakátrányt tartalmaz és észrevehetőleg különbözik a többi kátrány-szappanoktól, melyek a kereskedelemben előfordulnak. — **Tévedések kikerülése végett a gyógyszerártaiban kizárólag BERGER-féle kátrány-szappan** kéréndő és az ismert védjegyre ügyelendő. — **A gyengébb kátrány-szappan az arozbőr tisztáltságsága,** nemkülömben a gyermekek bőr- és fejtütleit ellen, úgy szintén mint felülmulhatatlan cosmeticus mosdó- és fúrdószappan

Berger-féle Glycerin kátrány-szappan szolgál napi használatban. — Ezen szappan 35%-től Glycerin tartalmaz és parfümözött.

Ára darabonként használati utasítással 35 kr. Egyedül helyettes a bel- és külföld részére: **G. HELL** gyógyszerész **Troppauban.** Magyarország majd minden gyógyszerártaiban kapható. Főraktár Kecskeméten: **MOLNÁR JÁNOS** gyógyszerész úrnál. 51 (24-23)

Kiadó lakás.

Üzevgy Hankovszky Pálnéknak a búzapiacz közelében levő házánál, 1883-ik évi Szt.-György napot kezdve, tigas lakóhelyek lesznek — önkéntes üzletbeszűntetés folytán — bérbeadandók. Értekezhetni bármikor tulajdonosnól.

2 (0-4) **Hankovszki Pálné.**

Eladó tűzifa.

A vasút leszállította a gömbölyű jó tölgyfának méterölét

14 frt. 80 krról 12 frtra, 16 (3-2)

mely körülmény a n. é. közönség tudomására hozatik.

A LEGJOBB SZIVARKA-PAPIR

LE HOUBLON

francia gyártmány.

Utánzásokra figyelmeztetünk!!

Csak az a szivarka-papír valódi, hol minden lapon a **LE HOUBLON** bélyeg van, és minden doboz az alábbi védjeggyel van ellátva. (22-19)

Wawley & Henry

Propriétaires du Brevet

WAWLEY & HENRY, aileiage Fabrikanten, PARIS

Seuls Fabricants brevetés des Marques:

PAPIER ANANAS LE DRAPÉAU NATIONAL

Couleur Maitr Qualité supérieure 422 Armes du chaque PAYS

Hirdetmény.

A nagy-körösi polgári Olvasó-kör felügyelői állása, mely 300 frt. készpénzűtetés, három szoba, könyha, élektámla, pincesz és padlásból álló szabad lakással van egybekötve, folyó évi Szent-György napkor üresedésébe jön; felhívhatunk emellegve mindazok, kik ezen állást elnyerni ohajják, hogy ez iránti kérelmliget f. 1883. évi márczius 10-ik napjáig a kör aloritt igazgatójához — a hol a szolgálati feltételek is meg tudhatók — írásban jelentsék be.

Trummer Antal, 18 (2-1) igazgató.

Alolítottnál nagyobb mennyiségű hízott sertes eladó. Lakás: Kalocsán városház mellett.

Mike Sándor, 17 (3-2) földbirtokos.